

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

IV. ÚS 184/2024-51

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Libora Duľu a sudcov Ladislava Duditša a Rastislava Kašáka (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky [REDAKOVANÉ] zastúpenej Fridrich Lawyers, s.r.o., Mickiewiczova 10, Bratislava, proti postupu Okresného súdu Dunajská Streda v konaní vedenom pod sp. zn. 2T/233/2014 takto

r o z h o d o l :

- Postupom Okresného súdu Dunajská Streda v konaní vedenom pod sp. zn. 2T/233/2014 **b o l o p o r u š e n é** základné právo sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo sťažovateľky na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
- Sťažovateľke **p r i z n á v a** finančné zadostučinenie **3 000 eur**, ktoré **j e** Okresný súd Dunajská Streda **p o v i n n ý** zaplatiť jej do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
- Okresný súd Dunajská Streda **j e p o v i n n ý** nahradiť sťažovateľke trovy konania **856,75 eur** a zaplatiť ich právnej zástupkyňi sťažovateľky do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
- Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti **n e v y h o v u j e**.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľky a skutkový stav veci

1. Sťažovateľka sa ústavnou sťažnosťou doručenou Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) 26. januára 2024 a prijatou na ďalšie konanie v celom rozsahu uznesením ústavného súdu č. k. IV. ÚS 184/2024-14 zo 16. apríla 2024 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy

Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a svojho práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 2T/233/2014. Súčasne navrhuje, aby ústavný súd prikázal okresnému súdu konať v napadnutom konaní bez zbytočných prieťahov a priznal jej finančné zadosťučinenie 80 000 eur a náhradu trov konania.

2. Z ústavnej sťažnosti vyplýva, že uznesením vyšetrovateľa z 3. februára 2014 bolo sťažovateľke vznesené obvinenie zo zločinu subvenčného podvodu podľa § 225 ods. 1 a ods. 4 písm. a) Trestného zákona účinného v čase spáchania skutku. V zmysle obvinenia malo ku skutku dôjsť v roku 2010 a poškodeným malo byť Ministerstvo školstva Slovenskej republiky. Po skončení vyšetrovania bola 24. novembra 2014 podaná proti sťažovateľke obžaloba na okresnom súde, a toto konanie je vedené pod sp. zn. 2T/233/2014 a do podania ústavnej sťažnosti nebolo skončené.

3. Vo veci sa konalo hlavné pojednávanie, a to 13. marca 2015 bez ospravedlnenej účasti sťažovateľky, a 19. júna 2015, na ktoré sa sťažovateľka opäť nedostavila zo zdravotných dôvodov a náhle hospitalizácii. Následne okresný súd preveroval zdravotný stav sťažovateľky v nemocnici a pravidelne aj u ošetrojúcej lekárky. V nadväznosti na jej vyjadrenie bolo nariadené preskúmanie duševného stavu sťažovateľky (príkazom z 11. januára 2016) a ustanovení dvaja znalci z odvetvia psychiatrie. Z dôvodu práceneschopnosti sťažovateľky a jej ďalšej hospitalizácie boli posudky vypracované a súdu doručené až v marci 2017. Na hlavnom pojednávaní konanom 29. mája 2017 obhajca sťažovateľky informoval, že psychicky je sťažovateľka už v poriadku, ale fyzicky má ťažkosti, keďže bola operovaná a je pripútaná na lôžku. Ďalší termín hlavného pojednávania bol nariadený na 11. september 2017, na ktorý sa sťažovateľka nedostavila a podobne ako predtým ani neprevzala zásielku s predvolaním, ktorá sa súdu vrátila. Pred týmto termínom (v septembri 2017) bolo súdu doručené ospravedlnenie obhajcu sťažovateľky a tiež správa od znalca MUDr. Straku, ktorý uviedol, že zo psychiatrického hľadiska neodporúča účasť sťažovateľky na súdnom konaní, hlavné pojednávanie tak bolo odročené na neurčito aj pre práceneschopnosť zákonného sudcu.

4. Ďalší termín hlavného pojednávania bol určený na 13. november 2017. Z dôvodu hospitalizácie sa ho sťažovateľka opäť nezúčastnila a jej obhajca požiadal o odročenie na neurčito. Uznesením z 13. novembra 2017 bola sťažovateľke uložená poriadková pokuta 500 eur pre opakovanú neúčasť na pojednávaniach. Ďalší termín hlavného pojednávania nariadený na 27. november 2017 bol opäť odročený na 22. január 2018, ani na tento sa sťažovateľka z dôvodu práceneschopnosti nedostavila. Termín bol odročený na 28. marec 2018, ale ani ten sa nekonal z dôvodu, že sťažovateľka sa ospravedlnila, že sa ho zo zdravotných dôvodov nemôže zúčastniť. Túto skutočnosť mal okresný súd osvedčenú aj zo správy MUDr. Straku, ktorú si vo februári 2018 vyžiadal a z ktorej bolo zrejmé, že sťažovateľka sa z hľadiska psychiatrického nemohla zúčastniť hlavného pojednávania.

5. Dňa 23. marca 2018 obhajca sťažovateľky doručil návrh na prerušenie trestného konania pre chorobu sťažovateľky, ako aj znalecký posudok z odboru zdravotníctva a farmácie, odvetvia psychiatrie, ktorý bol vypracovaný na jej žiadosť. Súd hlavné pojednávanie 28. marca 2018 odročil na neurčito s cieľom ustanoviť znalca z odboru psychiatrie, aby komplexne posúdil zdravotný stav obžalovanej, či je schopná sa zúčastniť hlavného pojednávania a či je príčetná. Uznesením

zo 6. apríla 2018 bola do konania pribratá ďalšia znalkyňa MUDr. Mészárosová. Na sťažnosť obžalovanej Krajský súd v Trnave uznesením z 22. augusta 2018 zrušil predmetné uznesenie v celom rozsahu z dôvodu, že pred vydaním uznesenia o pribratí znalca nebol súdom vydaný príkaz na vyšetrovanie duševného stavu v zmysle § 148 ods. 2 Trestného poriadku. Trestný spis bol nadriadenému súdu predložený od 25. mája 2018 do 10. októbra 2018.

6. Medzitým došlo k zmene zákonného sudcu z dôvodu jeho odchodu do starobného dôchodku a vec bola 1. júna 2018 pridelená novej zákonnej sudkyňi, ktorá aj na žiadosť okresnej prokuratúry nariadila termín hlavného pojednávania na 17. december 2018. Aj tento termín bol odročený z dôvodu ospravedlnenej neprítomnosti sťažovateľky na neurčito a na účel preskúmania jej duševného stavu.

7. Dňa 30. januára 2019 súd vydal príkaz na vyšetrovanie duševného stavu sťažovateľky a nariadil, aby sťažovateľka bola pozorovaná v zdravotníckom ústave v Psychiatrickej nemocnici Philippa Pinela v Pezinku (ďalej len „Nemocnica Pezinok“), a tiež uznesenie, ktorým bola Nemocnica Pezinok pribratá do trestného konania ako znalecká organizácia z odvetvia psychiatrie. Proti obom týmto rozhodnutiam sa sťažovateľka bránila podaním sťažností, na základe ktorých krajský súd po tom, čo najskôr vrátil spis ako predčasne predložený z dôvodu nedoručenia napadnutého uznesenia sťažovateľke, následne 5. novembra 2019 obe tieto uznesenia zrušil a vec vrátil okresnému súdu. Podľa krajského súdu bolo uznesenie o pozorovaní sťažovateľky v zdravotníckom ústave vydané predčasne, pretože až keď budú existovať jednoznačné závery znalca, že obvinená musí byť pozorovaná v zdravotníckom zariadení, bude môcť súd takto postupovať. Pribratie Nemocnice Pezinok ako ďalšej znaleckej organizácie nebolo podľa krajského súdu dostatočne odôvodnené, keďže súd nevysvetlil, prečo nepostačil predchádzajúci znalecký posudok z februára 2018, ktorý predložila sťažovateľka, a prečo nekonfrontoval znaleckú organizáciu so závermi tohto znaleckého posudku. Zároveň krajský súd uložil okresnému súdu povinnosť konať urýchlene bez prieťahov, aby neboli porušené ústavné práva sťažovateľky. Súdný spis bol krajskému súdu predložený od 12. septembra 2019 do 19. decembra 2019.

8. V priebehu roku 2020 okresný súd opätovne pribral do konania Nemocnicu Pezinok, toto rozhodnutie následne zrušil a uznesením z 23. septembra 2020 ustanovil inú znalkyňu (MUDr. Dimovú) na účel vyšetrovania duševného stavu sťažovateľky. Znova prebehlo sťažnostné konanie pred krajským súdom (v marci 2021) a spis bol až v júni 2021 odoslaný znalkyňi, ale vrátil sa súdu s oznámením, že vzhľadom na jej zdravotné ťažkosti a pracovnú záťažnosť nebude schopná požadovaný posudok vypracovať. V tom čase zákonná sudkyňa nastúpila na rodičovskú dovolenku a vec bola pridelená inej sudkyňi dočasne preloženej na trestný úsek z civilného úseku.

9. Uznesením z 9. septembra 2021 bol do konania pribratý iný znalec (MUDr. André), ale na sťažnosť sťažovateľky krajský súd napadnuté uznesenie zrušil a okresnému súdu uložil vyzvať pôvodnú znalkyňu (MUDr. Dimovú), aby doplnila svoje odmietnutie podať znalecký posudok verifikovanými listinnými dôkazmi, aby mohol jej návrh objektívne posúdiť. Okresný súd po márnom uplynutí lehoty na predloženie dôkazov zo strany znalkyne uznesením z 15. marca 2022 zamietol jej návrh na zrušenie pribratia do konania. Aj proti tomuto rozhodnutiu sa sťažovateľka bránila podaním sťažnosti, o ktorej krajský súd rozhodol tak, že ju zamietol, ale keďže znalkyňa

medzičasom dôkazy (lekársku správu) predložila, krajský súd jej návrhu na zrušenie pribratia do konania vyhovel.

10. Uznesením z 12. júla 2022 okresný súd vydal nový príkaz na vyšetrovanie duševného stavu sťažovateľky a súčasne pribral do konania znalca MUDr. Andrého na vypracovanie posudku. Na základe sťažnosti podanej prostredníctvom obhajcu sťažovateľky krajský súd zrušil predmetné uznesenie okresného súdu a, uznajúc sťažnosť ako čiastočne opodstatnenú, sám vo veci rozhodol tak, že pribral do konania znalca MUDr. Andrého na účel vyšetrovania duševného stavu sťažovateľky a určil mu aj konkrétnu znaleckú úlohu. Spis bol okresnému súdu vrátený v decembri 2022 a predmetné rozhodnutie krajského súdu z 27. októbra 2022 bolo obhajcovi sťažovateľky doručené 9. mája 2023.

11. S účinnosťou od 1. decembra 2022 bola vec bola pridelená novej zákonnej sudkyni a v apríli 2023 bol spis zaslaný znalcovi, ktorý v stanovenej lehote posudok nevypracoval s odôvodnením, že sťažovateľka nespolupracuje. Znalec sa podobne vyjadril aj v inej trestnej veci sťažovateľky (sp. zn. 2T/152/2015), že z dôvodu správania sťažovateľky a jej zdravotného stavu nie je možné ju vyšetriť a podať znalecký posudok.

12. Sťažovateľka sa napokon 18. septembra 2023 podrobila znaleckému vyšetrovaniu u MUDr. Ivana Andrého, PhD., ktorý sa v posudku zo 4. októbra 2023 vyjadril, že jej účasť na konaní je v súčasnosti spojená s vysokým rizikom ďalšieho zhoršovania jej stavu. Súčasne s doručením znaleckého posudku bolo sťažovateľke doručené predvolanie na hlavné pojednávanie nariadené na 31. január 2024, ktorý termín bol odročený na 15. máj 2024.

13. Okresný súd v nadväznosti na prijatie ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie ústavnému súdu oznámil, že v predmetnej trestnej veci sa 15. mája 2024 konalo neverejné zasadnutie senátu, na ktorom súd podľa § 290 ods. 1, § 283 ods. 1 a § 228 ods. 2 písm. b) Trestného poriadku prerušil trestné stíhanie sťažovateľky ako obžalovanej z dôvodu, že ju nemožno pre ťažkú chorobu postaviť pred súd. Uznesenie o prerušení trestného stíhania nadobudlo právoplatnosť toho istého dňa a aktuálne prerušenie naďalej trvá, pričom súd pravidelne žiada ošetrojúceho lekára sťažovateľky o podanie správy týkajúcej sa jej zdravotného stavu.

II.

Argumentácia sťažovateľky

14. V podanej ústavnej sťažnosti sťažovateľka namieta postup okresného súdu, ktorým podľa nej došlo v napadnutom konaní k zbytočným priet'ahom, a tým aj k porušeniu jej v bode 1 označených práv. Popisujúc podrobný priebeh konania, poukazuje na to, že po viac ako 9 rokoch od podania obžaloby (a takmer 10 rokov od vznesenia obvinenia) je trestné konanie v rovnakom stave a bez akéhokoľvek posunu vo veci (v čase podania ústavnej sťažnosti, pozn.). Tvrdí, že celková dĺžka napadnutého konania je z ústavného hľadiska neakceptovateľná, a je presvedčená, že otázka vyšetrovania duševného stavu nemôže trvať viac než 6 mesiacov. Uvádza, že nevyužila postup podľa § 55 Trestného poriadku, pretože by to nič nezmenilo na doterajšej celkovej dĺžke konania, ktorá je ovplyvnená nesústredenou činnosťou okresného súdu, keď sa pojednávania odročovali bez prejednávania veci na účel nariadenia znaleckých posudkov či iných úkonov, uznesenia súdu o pribratí znalcov boli rušené pre nezákonnosť či nesprávnosť.

V celom kontexte zdôrazňuje charakter trestného konania, ktoré má byť vedené s osobitnou rýchlosťou.

III.

Vyjadrenie okresného súdu a replika sťažovateľky

III.1. Vyjadrenie okresného súdu:

15. Okresný súd vo svojom vyjadrení k ústavnej sťažnosti popísal podrobnú chronológiu konania a potvrdil, že konanie začalo 24. novembra 2014 podaním obžaloby a stále nie je skončené, pričom uznesením z 15. mája 2024 bolo právoplatne prerušené. Uviedol, že v priebehu konania došlo k zmene zákonných sudcov na základe objektívnych skutočností (odchod do dôchodku, resp. materská dovolenka) a tiež k nariadeniu a odročeniu viacerých termínov hlavného pojednávania z dôvodu zdravotnej prekážky na strane sťažovateľky. Zdôraznil, že sťažovateľka sa pre svoj zlý zdravotný stav ani raz nezúčastnila hlavného pojednávania a taktiež využívala zákonné opravné prostriedky, pre ktoré bolo potrebné spis opakovane predložiť sťažnostnému súdu na rozhodnutie, a to tiež prispelo k predĺženiu konania. Akcentoval, že v konaní sa vykonávalo znalecké dokazovanie na skúmanie zdravotného stavu sťažovateľky a znalec doručil posudok so značným časovým odstupom práve pre nepriaznivý zdravotný stav sťažovateľky. Okresný súd uznal, že túto okolnosť nemožno zohľadniť v jej neprospech, ale rozhodne mala vplyv na dĺžku trvania konania, keďže aj znalecké dokazovanie z tohto dôvodu trvalo dlhšie. Ďalej uviedol, že sťažovateľkou požadované finančné zadosťučinenie považuje za neprimerané so zreteľom na obdobné prípady, a poukázal na znalecký posudok, v ktorom je konštatované, že duševná porucha sa u sťažovateľky rozvíja a stupňuje súbežne s predmetným trestným konaním a jej začiatok je previazaný so spáchaným skutkom. Vzhľadom na to uzavrel, že vážne zdravotné dôvody, pre ktoré žiada také vysoké zadosťučinenie, nemohli byť spôsobené neprimeranou dĺžkou konania, keďže duševná porucha nastala u sťažovateľky skôr, ako bolo trestné konanie proti nej vôbec začaté.

III.2. Replika sťažovateľky:

16. Sťažovateľka vo svojej replike uviedla, že sa na pojednávania nariadené na 13. marec 2015 a 29. máj 2017 síce nedostavila, ale tieto by sa pre neprítomnosť prísediacej aj tak nemohli uskutočniť. Obdobne na viacero termínov (13. novembra 2017, 27. novembra 2017, 22. januára 2018, 28. marca 2018) nemali svedkovia vykázané predvolanie, takže ani tieto pojednávania by nemohli prebehnúť v súlade s Trestným poriadkom. Ďalej poukázala na zmätočné úkony súdu v auguste a septembri 2015, keď napriek pokynu samosudcu bola výzva na podanie správy o zdravotnom stave nesprávne odoslaná na meno nemocničnej ošetrujúcej lekárky namiesto všeobecnej ošetrujúcej lekárky. Za neefektívne označila pribratie znalkyne MUDr. Mészárosovej (uznesením zo 6. apríla 2018), keďže obdobné otázky už boli položené dvom predchádzajúcim znalcom v uznesení z 11. januára 2016.

17. Sťažovateľka navrhla vzhľadom na kasačné rozhodnutia krajského súdu započítať aj obdobia sťažnostných konaní v priebehu rokov 2018 – 2022 na vrub okresnému súdu. Poukázala aj na krajským súdom (opakovane) uloženú povinnosť konať vo veci bez zbytočných prietáhov.

Tiež zdôraznila, že okresný súd konal úplne zmätočne, keď za znalca ustanovil jej ošetrojúceho lekára MUDr. Straku, na ktorého posudok nemožno prihliadať, čo potvrdil aj krajský súd, a preto obdobie znaleckého dokazovania od januára 2016 do marca 2017 považuje za neefektívne vedený proces.

18. Sťažovateľka ďalej poprela tvrdenie znalca MUDr. Andrého, že s ním v priebehu roku 2022 nespolupracovala, keďže uznesenie, ktorým bol pribratý do konania, jej bolo doručené až v máji 2023 a až v lehote 30 dní od riadneho doručenia spisu znalcovi, k čomu došlo 16. apríla 2023, bolo možné znalecké vyšetrenie vykonať. Skutočnosť, že znalec, ktorý si neoveril, že proti uzneseniu o jeho pribratí do konania bola podaná sťažnosť a toto uznesenie bolo zrušené, bol ustanovený aj v inej trestnej veci sťažovateľky, nehrá podľa jej názoru rolu, keďže v tej bola znalcom kontaktovaná až v auguste 2023 a prostredníctvom právneho zástupcu bol dohodnutý termín vyšetrenia na 18. september 2023.

19. Sťažovateľka ďalej uviedla, že iba v poradí druhé pojednávanie bolo odročené pre jej ospravedlnenú neprítomnosť, všetky ostatné termíny boli odročené aj z iných dôvodov (neprítomnosť prísediacej, resp. jednej členky senátu, nedostavenie sa svedkov, práceneschopnosť zákonného sudcu, nariadenie znaleckého dokazovania). Nie je teda pravdou, ako tvrdí okresný súd, že len zdravotné prekážky na strane sťažovateľky spôsobili predĺženie napadnutého konania. Tiež popiera, že by zneužívala možnosť podať opravný prostriedok, keďže všetkým jej sťažnostiam okrem jednej bolo krajským súdom vyhovené, bola s nimi úspešná a efektívne dosiahla zrušenie napadnutých uznesení okresného súdu. Rovnako tak považuje za nepravdivé vyjadrenie okresného súdu, že znalci podali znalecký posudok so značným časovým odstupom pre jej nepriaznivý zdravotný stav, keďže príčinou takmer osemročného meškania s vyhotovením znaleckého posudku bolo nesprávne pribratie znalca, ktorý bol súčasne jej ošetrojúcim psychiatrom, a vydanie piatich nesprávnych uznesení o pribratí znalca či ich opráv.

20. Uzavrela, že z uvedeného je zrejmé, že celé konanie pred súdom smerovalo k vyhotoveniu znaleckého posudku v súvislosti s vyšetrením jej duševného stavu, pričom, ak by znalecké dokazovanie, ktoré trvalo takmer osem rokov (od januára 2016 do októbra 2023), bolo vykonané bezchybne, mohlo byť o prerušení trestného stíhania rozhodnuté na pojednávaní konanom 29. mája 2017, čo znamená, že sedem nasledujúcich rokov sa nemuselo vôbec konať. Týmito skutočnosťami doplnila odôvodnenie priznania požadovaného finančného zadosťučinenia.

IV.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

21. Ústavný súd podľa § 58 ods. 3 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) upustil od ústneho pojednávania, pretože po oboznámení sa s ústavnou sťažnosťou, ako aj so stanoviskami účastníkov konania dospel k názoru, že od neho nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci, a preto pristúpil k posúdeniu veci samej.

22. Podstatou ústavnej sťažnosti sťažovateľky je namietané porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ako aj práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného

súdu v trestnom konaní, v ktorom bola sťažovateľka ešte v novembri 2014 obžalovaná zo zločinu subvenčného podvodu.

23. Ústavný súd si pri výklade základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov garantovaného v čl. 48 ods. 2 ústavy osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej aj „ESLP“) k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (napr. II. ÚS 55/98, I. ÚS 132/03, IV. ÚS 105/07, IV. ÚS 90/2010).

24. Ústavný súd pri rozhodovaní o ústavných sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (to platí, aj pokiaľ ide o čl. 6 ods. 1 dohovoru, pozn.) vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím (m. m. IV. ÚS 221/04). Pre naplnenie práva zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy nestačí, aby štátne orgány (napr. všeobecné sudy) vec len prerokovali, prípadne vykonali rôzne úkony (bez ohľadu na ich počet) a právoplatne nerozhodli (napr. I. ÚS 118/02). V trestných veciach k nastoleniu stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu o vine, resp. nevine obžalovaného a na tento výrok nadväzujúcimi ďalšími výrokmi nastoľujúcimi práva a povinnosti (IV. ÚS 536/2021, IV. ÚS 358/2022, IV. ÚS 103/2023).

25. V trestných veciach je cieľom čl. 6 ods. 1 dohovoru zabezpečiť, aby obvinená osoba nebola príliš dlho obvinená a aby sa o tomto obvinení rozhodlo (Wemhoff proti Nemecku z 27. 6. 1968, sťažnosť č. 2122/64, bod 18). Toto právo je integrálnou súčasťou práva na spravodlivý proces. Podmieňuje priamo spravodlivý charakter konania tým, že zabraňuje strate dôkazov alebo oslabeniu ich dôkaznej hodnoty. Bráni tiež tomu, aby obvinený bol príliš dlho vystavený zásahom do svojich práv a slobôd a neistote o svojom osude (Wemhoff proti Nemecku z 27. 6. 1968). Posudzované obdobie začína v zásade vtedy, keď je osoba obvinená (Neumeister proti Rakúsku z 27. 6. 1968, sťažnosť č. 1936/63, bod 18), ale, zohľadňujúc okolnosti prípadu, môže začať aj skôr, napr. zadržaním (už citovaný Wemhoff, bod 19), a končí oslobodením alebo odsúdením (už citovaný Wemhoff, bod 18, König proti Spolkovej republike Nemecko z 28. 6. 1978, séria A, bod 98). Osobitne z dôvodu predmetu trestného konania, ktorým je rozhodovanie o trestnoprávnej zodpovednosti sťažovateľa, sa primeraná lehota na konanie v trestných veciach v dôsledku mimoriadne citeľného zásahu do sféry osobných práv a slobôd, ktorý je s priebehom trestného procesu spojený, musí posudzovať prísnejšie (Bagetta proti Taliansku z 25. 6. 1987, II. ÚS 32/03, III. ÚS 183/05, III. ÚS 411/2021, IV. ÚS 62/2024).

26. Základnou povinnosťou súdu je preto zabezpečiť aj v trestnom konaní taký procesný postup, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty strán (III. ÚS 233/2021, III. ÚS 411/2021). Táto povinnosť súdu je implicitne obsiahnutá aj v § 1 a § 2 ods. 7 Trestného poriadku. Podľa § 247 ods. 5 Trestného poriadku pri nariadení hlavného pojednávania urobí predseda senátu všetky potrebné opatrenia na zabezpečenie jeho riadneho priebehu a na to, aby vec bolo možné prejednať a rozhodnúť bez jej odročenia.

27. Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným priet'ahom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (IV. ÚS 74/02, III. ÚS 247/03, IV. ÚS 272/04) ústavný súd zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje, správanie účastníka súdneho konania a postup samotného súdu. V súlade s judikatúrou ESLP v rámci prvého kritéria ústavný súd prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (I. ÚS 19/00, II. ÚS 32/02). Podľa uvedených kritérií posudzoval aj sťažnosť sťažovateľky.

28. Napadnuté konanie z právneho ani faktického hľadiska nevykazuje črty mimoriadnej zložitosti. Na zložitosť veci nepoukázal ani okresný súd. Možno konštatovať, že prejednanie obžaloby v trestnom konaní predstavuje štandardnú a pomerne početnú súčasť rozhodovacej agendy všeobecných súdov. Na tomto základe ústavný súd uzatvára, že právnou ani skutkovou zložitou veci nemožno ospravedlňovať doterajšiu dĺžku namietaného konania.

29. Zároveň je potrebné zdôrazniť, že vzhľadom na predmet konania, ktorým je rozhodovanie o trestnoprávnej zodpovednosti sťažovateľky, ide o vec, k prerokovaniu ktorej musí všeobecný súd pristupovať obzvlášť efektívne, rýchlo a plynulo.

30. V rámci posudzovania ďalšieho kritéria, a to správania sťažovateľky, ústavný súd konštatuje, že opakovaná (aj keď ospravedlnená) neprítomnosť sťažovateľky na hlavnom pojednávaní má čiastočný podiel na predĺžení napadnutého konania. Nepriaznivý zdravotný stav je síce objektívnou skutočnosťou, je však nepochybné, že tento stav sťažovateľke bránil v účasti na hlavnom pojednávaní a plynulom meritórnom prejednaní jej trestnej veci súdom.

31. Ústavný súd napokon hodnotil samotný postup okresného súdu v napadnutom konaní ako tretie kritérium. Je potrebné konštatovať, že celková dĺžka trestného konania od vznesenia obvinenia (február 2014) do prerušenia trestného stíhania (máj 2024) predstavuje obdobie desať rokov a tri mesiace, čo je samo osebe ústavne neudržateľné.

32. Sťažovateľka poukázala na neakceptovateľnosť postupu okresného súdu v súvislosti so znaleckým dokazovaním a neprimeranú dĺžku napadnutého konania. V tomto kontexte ústavný súd dáva do pozornosti svoju ustálenú judikatúru, podľa ktorej zbytočné priet'ahy v konaní môžu byť zapríčinené nielen samotnou nečinnosťou všeobecného súdu, ale aj jeho neefektívnou činnosťou, teda takým konaním, ktoré nevedie efektívne k odstráneniu právnej neistoty účastníkov konania (II. ÚS 32/03, IV. ÚS 267/04, IV. ÚS 182/08).

33. Ako to vyplýva z popísanej chronológie konania, okresný súd okrem toho, že nedostatočne zabezpečil riadny priebeh vypracovania znaleckého posudku a spôsobil zbytočné priet'ahy v súvislosti s ustanovením znalca, nevyužil ani všetky zákonné prostriedky na efektívne pokračovanie v konaní (napr. striktno nevyžadoval splnenie povinnosti obžalovanej predložiť vyjadrenie ošetrojúceho lekára v zmysle § 120 ods. 2 Trestného poriadku).

34. Ďalej je potrebné uviesť, že je dôvodné predpokladať, že súd po tom, čo mal od marca 2018 k dispozícii (súkromný) psychiatrický znalecký posudok a návrh právneho zástupca sťažovateľky, aby súd skúmal, či nie je naplnený dôvod prerušenia trestného stíhania podľa § 283 ods. 1 v spojení s § 228 ods. 2 písm. b) Trestného poriadku, sa bude týmito skutočnosťami efektívne zaoberať. V tomto prípade je ale zrejmé, že okresný súd konal v rozpore s účelom základného práva

na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov, ktorého ochrany sa sťažovateľka pred ústavným súdom domáha. Okresný súd v uvedených intenciách rozhodol až uznesením z 15. mája 2024, keď prerušil trestné stíhanie z dôvodu, že sťažovateľku ako obžalovanú nemožno pre ťažkú chorobu postaviť pred súd. Táto skutočnosť je skôr dôkazom laxného prístupu a neefektívnej, resp. nesústredenej činnosti súdu (celkovo v trvaní šiestich rokov) ako súdom tvrdenej zaťažnosti a dôsledkom zmien zákonného sudcu z objektívnych dôvodov.

35. Ústavný súd hodnotí, že okresný súd napriek tomu, že boli splnené predpoklady na obligatórne prerušenie konania a zo znaleckého posudku predloženého právnym zástupcom sťažovateľky vyplývali dôvody na takýto postup, namiesto toho minimálne od marca 2018 robil nesústredené a neefektívne úkony, pričom sťažovateľka bola šesť rokov vystavená týmto nesprávnym procesným úkonom okresného súdu, proti ktorým musela v komplikovanom zdravotnom stave namietat', a to podávaním (úspešných) sťažností. Preto ústavný súd pripísal na ťarchu okresného súdu aj tie obdobia, v ktorých vo veci konal krajský súd.

36. Pozornosti ústavného súdu ale neušlo, že celé konanie okresného súdu smerovalo k procesnému rozhodnutiu (prerušeniu trestného stíhania), čo vo výsledku znamená, že súd by pri danom zdravotnom stave sťažovateľky aj tak nemohol v prejednávanej veci meritórne konať. Túto okolnosť, keďže stavom právnej neistoty sťažovateľky nebolo, či bude uznaná vinnou, ale či a kedy bude konanie prerušené, ústavný súd zohľadnil pri určení sumy finančného zadost'učinenia.

37. V posudzovanej veci je ale primárne neprehliadnuteľné, že v trestnom konaní trvajúcim celkovo desať rokov trvalo okresnému súdu šesť rokov (od marca 2018, keď obhajca navrhol prerušiť konanie, do mája 2024, keď súd o prerušení rozhodol), kým vzhľadom na duševný stav obžalovanej primerane rozhodol, čo nemožno z ústavnoprávneho hľadiska akceptovať.

38. Vzhľadom na uvedené ústavný súd dospel k záveru, že postupom okresného súdu v napadnutom konaní došlo k zbytočným prietáhom, a tým aj k porušeniu základného práva sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ako aj jej práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (bod 1 výroku tohto nálezu).

V.

Prikázanie vo veci konať a priznanie primeraného finančného zadost'učinenia

39. Okrem vyslovenia porušenia svojich práv sa sťažovateľka domáha, aby ústavný súd prikázal okresnému súdu konať vo veci bez zbytočných prietáhov. Z dôvodu, že napadnuté konanie je ku dňu prijatia tohto nálezu stále právoplatne prerušené (od 15. mája 2024, pozn.), ústavný súd nevyužil svoje oprávnenie podľa § 133 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde a tomuto návrhu sťažovateľky nevyhovel (bod 4 výroku tohto nálezu).

40. Ústavný súd v tejto súvislosti konštatuje, že prerušenie trestného konania je rozhodnutím predbežnej povahy, pretože trestná vec nie je vybavená konečným spôsobom. Ústavný súd upriamuje pozornosť na § 283 ods. 3 Trestného poriadku, podľa ktorého ak pominie dôvod prerušenia, súd v trestnom stíhaní pokračuje. Za týchto okolností nie je daný dôvod, aby ústavný

súd vstupoval v danej fáze ešte neukončeného trestného konania vo veci sťažovateľky do právomoci iných orgánov verejnej moci (III. ÚS 677/2017).

41. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

42. Cieľom primeraného finančného zadosťučinenia je dovriešenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje poskytnutie vyššieho stupňa ochrany, nielen vyslovenie porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez porušovania základného práva (IV. ÚS 210/04). Tak to je aj v prípade sťažovateľky, ktorá žiada priznať jej finančné zadosťučinenie 80 000 eur.

43. Pri určení primeraného finančného zadosťučinenia ústavný súd vychádza zo zásad spravodlivosti aplikovaných Európskym súdom pre ľudské práva, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

44. Vychádzajúc zo záveru ústavného súdu o neefektívnom postupe okresného súdu v napadnutom konaní, zohľadňujúc predmet konania a jeho význam pre sťažovateľku, berúc do úvahy obdobie zbytočných preťahov spôsobených súdom, ale aj objektívnu prekážku spočívajúcu v zdravotnom stave samotnej sťažovateľky, ktorý mal tiež podiel na dĺžke napadnutého konania, ústavný súd priznal sťažovateľke primerané finančné zadosťučinenie 3 000 eur (bod 2 výroku nálezu). Vo zvyšku uplatneného nároku ústavnej sťažnosti nevyhovel (bod 4 výroku nálezu).

VI.

Trovy konania

45. Ústavný súd priznal sťažovateľke (§ 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde) nárok na náhradu trov konania v celkovej sume 856,75 eur.

46. Pri výpočte trov právneho zastúpenia sťažovateľky ústavný súd vychádzal z vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení platnom v relevantnom období [(ďalej len „vyhláška“); § 1 ods. 3, § 11 ods. 3 a § 13a ods. 1 písm. a) a c) vyhlášky]. Základná sadzba tarifnej odmeny za jeden úkon právnej služby uskutočnený v roku 2024 predstavuje 343,25 eur a režijný paušál 13,73 eur (§ 16 ods. 3 vyhlášky). Sťažovateľke vznikol nárok na náhradu trov konania za dva úkony právnej služby (prevzatie a príprava zastúpenia a podanie ústavnej sťažnosti ústavnému súdu). Výsledná suma, ktorú ústavný súd priznal sťažovateľke ako náhradu trov právneho zastúpenia, celkovo predstavuje 713,96 eur a po zvýšení o daň z pridanej hodnoty 856,75 eur (bod 3 výroku nálezu). Ústavný súd vypočítanú náhradu trov sťažovateľky zvýšil podľa § 18 ods. 3 vyhlášky o daň z pridanej hodnoty, pretože jej právna zástupkyňa je platiteľom tejto nepriamej dane. Pri určení výšky jej sadzby postupoval podľa § 27 ods. 5 zákona č. 222/2004 Z. z. o dani z pridanej hodnoty v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o DPH“), v zmysle ktorého sa pri zmene sadzby dane použije pri každom vzniku daňovej povinnosti sadzba dane platná v deň vzniku daňovej povinnosti. Keďže daňová povinnosť právnej zástupkyne sťažovateľky vznikla dňom dodania služby (§ 19 ods. 2 zákona o DPH), pri úkonoch právnej služby realizovaných a vyúčtovaných do 31. decembra 2024 ústavný súd použil sadzbu dane z pridanej hodnoty vo výške 20 %.

47. Priznanú náhradu trov právneho zastúpenia je okresný súd povinný uhradiť na účet právnej zástupkyne sťažovateľky (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 Civilného sporového poriadku) označenej v záhlaví tohto nálezu v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

48. Podľa čl. 133 ústavy toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 24. marca 2026

Libor Duľa
predseda senátu